

УДК [069.12:7]:378.4(477.44-21) ВНТУ
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-4-2>

Тетяна СІДЛЕЦЬКА,
orcid.org/0000-0001-8209-8387
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри суспільно-політичних наук
Вінницького національного технічного університету
(Вінниця, Україна) sidletska79@gmail.com

ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОГО І ПРОСВІТНИЦЬКОГО ЦЕНТРУ ВІННИЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЯК ВАЖЛИВОГО КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОГО ОСЕРЕДКУ

У статті розкрито особливості діяльності музеїв Культурно-мистецького і просвітницького центру Вінницького національного технічного університету (далі – КМПЦ ВНТУ) як важливого культурно-освітнього осередку.

З'ясовано, що головними завданнями музеїв КМПЦ ВНТУ є сприяння удосконаленню освітнього процесу університету: збагаченню і поглибленню художнього досвіду студентської молоді та залученню її до культурно-мистецьких цінностей, спонукання студентів до пошукової, науково-дослідницької, художньо-естетичної діяльності, вивчення і популяризація пам'яток історії та культури рідного краю. Підкреслено, що музеї КМПЦ ВНТУ створюють в університеті творче середовище, яке сприяє формуванню креативності, гнучкості мислення, здатності продукувати нові ідеї – навичок, якими має володіти сучасний фахівець.

Охарактеризовано різні форми культурно-освітньої діяльності музеїв КМПЦ ВНТУ – екскурсії, лекції, ігри, майстер-класи. Встановлено, що такі форми роботи музеїв КМПЦ ВНТУ реалізуються в руслі запровадження нового розуміння місії музею, згідно з яким сучасний музей є майданчиком для культурного діалогу і взаємодії між аудиторією і персоналом установи.

Зазначено, що музеї КМПЦ ВНТУ є важливим культурно-освітнім осередком, де здійснюється активна дослідницька, культурно-освітня, експозиційна, фондова робота. Визначено особливості діяльності музеїв КМПЦ ВНТУ. До них належать такі: активна співпраця з професійними митцями і аматорами-початківцями; застосування інтерактивних форм діяльності (інтерактивні екскурсії, ігри-квести, майстер-класи, перформанси); орієнтація на різну цільову аудиторію, що сприяє збільшенню відвідуваності музеїв та поширенню інформації про установи; профорієнтаційна робота, промоція університету серед масової аудиторії; співпраця із музеями міста, закладами освіти і культури, що сприяє популяризації установи серед широкої громадськості; популяризація українського мистецтва загалом і культури Поділля зокрема.

Ключові слова: музеї Культурно-мистецького і просвітницького центру Вінницького національного технічного університету, діяльність, екскурсія, мистецтво, художник, студенти.

Tetiana SIDLETSKA,
orcid.org/0000-0001-8209-8387
Candidate of Art Criticism (Ph.D.),
Assistant Professor at the Department of Social and Political Sciences
Vinnytsia National Technical University
(Vinnytsia, Ukraine) sidletska79@gmail.com

THE CENTRE OF ART AND CULTURE OF VINNYTSIA NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY AND ITS MUSEUMS' ACTIVITY AS AN IMPORTANT BASIS FOR EDUCATIONAL AND CULTURAL DEVELOPMENT

The article deals with peculiarities of museums activity of the Centre of Art and Culture of Vinnytsia National Technical University as an important educational and cultural basis.

It has been found out the main aims of the museums. It is improving the educational process at university, enriching and deepening artistic experience of students as well as involving them in the eternal values of art and culture, prompting the youth to scientific research activity. Museums take the determinative part in the process of study and popularization of cultural and historical heritage of the region. Due to the museums' activity the university has the unique atmosphere of creativity, flexible thinking and innovation which is extremely important for modern specialists.

Different forms of museums' activity, such as excursions, lectures and tutorials, were described. It was emphasized that these forms of activities were hold according to the latest approach to the museums tasks – to create the platform for cultural communication between the audience and the staff.

It is obvious that the net of university museums is extremely important for cultural, educational, researching and expository activity. Among the peculiarities of the establishments are wide cooperation with famous artists as well as with talented amateurs, using the interactive forms such as interactive excursions, quests, tutorials and performance for different audiences. It improves the museums' visiting, creates positive promotion of the university, provides career guidance work. University museums cooperate with other museums and cultural establishments of Vinnytsia in the process of popularization of Ukrainian and Podilla art and culture.

Key words: museums of the Centre of Art and Culture of Vinnytsia National Technical University, activity, excursions, art, artists, students.

Постановка проблеми. Тенденції розвитку культури і мистецтва кінця ХХ – початку ХХІ ст. зумовлюють переосмислення місця і ролі музеїв у сучасному світі. Згідно з принципами нової музеології, ці установи постають не лише сховищами культурно-мистецьких цінностей і науково-дослідними центрами, а й перетворюються на соціокультурні інститути, що задовольняють потреби сучасного суспільства і сприяють його розвитку. Важливе місце у цьому процесі належить музеям вищих закладів освіти, діяльність яких спрямована на формування світоглядних позицій фахівця, його загальної та професійної культури.

До таких установ належать і музеї Культурно-мистецького і просвітницького центру Вінницького національного технічного університету (далі – КМПЦ ВНТУ), діяльність яких відіграє вагомую роль в університетському середовищі і культурно-мистецькому житті міста. В роботі музейних установ відбуваються трансформаційні процеси – музеї, маючи потужний культурний потенціал і презентуючи мистецтво краю, намагаються відповідати вимогам часу та вдосконалюють і розширюють напрями та види діяльності. З огляду на це, актуальним є дослідження особливостей функціонування і розвитку музеїв КМПЦ ВНТУ в сучасних умовах.

Аналіз досліджень. Проблеми діяльності та розвитку музеїв вищих закладів освіти перебувають в полі зору українських і зарубіжних учених. Так, у монографії «Музейні заклади у системі вищої освіти Західної України на тлі світових тенденцій» С. Муравської (Муравська, 2018) розкрито особливості діяльності та етапи розвитку університетських музеїв Західної України у контексті світових тенденцій. Специфіку діяльності музеїв вищих закладів освіти в контексті позашкільної висвітлено в колективній монографії С. Посохова (Посохов, 2020). У дослідженні І. Медведєвої виявлено специфіку музеїв вищих технічних закладів освіти, їхню сутність і роль у соціальному розвитку та вихованні студентської молоді (Медведєва, 2009).

У публікаціях В. Казанцевої (Казанцева, 2012), І. Калініченко (Калініченко, 2012), М. Лоуренсо, Л. Самойленко (Самойленко, 2012), В. Снаго-

щенко (Снагощенко, 2018), С. Сотнікової здійснено огляд діяльності університетських музеїв, порушено питання статусу музеїв вищих закладів освіти, їхнього місця в структурі університету, розкрито особливості формування музейних колекцій різного профілю, їхній вплив на розвиток науки.

Варто зазначити, що в цих публікаціях йдеться переважно про діяльність природничо-наукових, археологічних, музеїв історії закладів вищої освіти. Натомість функціонування і розвиток художніх музеїв, зокрема музеїв КМПЦ ВНТУ на сьогодні залишаються майже недослідженими. Окремі аспекти діяльності музеїв розкрито в публікаціях Т. Буяльської (Буяльська, 2012), Г. Прилуцького (Прилуцький, 2006). Згадка про музеї КМПЦ ВНТУ також зустрічається у вказаних монографіях С. Муравської (Муравська, 2018), В. Посохова (Посохов, 2020).

Мета статті – розкриття особливостей діяльності музеїв КМПЦ ВНТУ як важливого культурно-освітнього осередку.

Виклад основного матеріалу. Культурно-мистецький і просвітницький центр був створений при кафедрі історії та теорії культури у Вінницькому національному технічному університеті у 1990 р. в межах проекту «Гуманізація технічної освіти». Ініціатором створення і директором цього центру стала професор Т. Буяльська. КМПЦ ВНТУ є навчально-методичною базою для викладання дисциплін гуманітарного циклу – «Історії та культури України» й «Української та зарубіжної культури». Тут досліджується творчість подільських художників, аналізується, систематизується і використовується у навчальному процесі інформація про їхню спадщину. Однією з важливих функцій КМПЦ ВНТУ є збереження та популяризація здобутків української культури, залучення студентів до культурно-мистецького життя міста, розвиток естетичного смаку, пробудження зацікавленості мистецтвом, розвиток здібностей його сприйняття.

У структурі КМПЦ ВНТУ налічується 6 музейних зал. До них належать музеї: «Сучасне подільське мистецтво», «Українська народна ікона та декоративно-ужиткове мистецтво», меморіальний музей Ф. З. Коновалюка, зала скульптури, експозиційна зала. Тут на постійній основі експону-

ються всі види і жанри образотворчого мистецтва. Загальна кількість експонованих зразків – понад 810 одиниць (живопис, графіка, скульптура, декоративно-прикладне та ужиткове мистецтво, українська ікона тощо).

Музей сучасного подільського мистецтва має дві зали – реалістичного напрямку та авангардного, де представлені роботи професійних художників і аматорів, а також майстрів декоративно-ужиткового мистецтва Вінниччини.

У реалістичному живописі переважають роботи професійних митців, серед яких М. Бондар, В. Гончаренко, В. Грицина, М. Мігрін, О. Назаренко, А. Павлюк, І. Попенко, О. Сидоров, І. Синепольський, А. Сорока, Л. Сорочинська, М. Чорний, М. Чулко та інші художники. Колекція художніх творів складається з живопису, графіки, народної ікони (картини-ікони), скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва. Серед живописних творів – пейзажі, портрети, натюрморти, тематичні картини. Графіка представлена акварельними пейзажами та портретами Н. Багнюк, О. Назаренка, О. Янголя.

Пласт декоративно-ужиткового мистецтва презентований батиком, різьбою по дереву, керамікою, художнім склом, гобеленом, вишивкою, шкірою й камінням, витинанками, тополіним пухом, флористикою, петриківським розписом.

У залі авангарду розміщені живописні картини художників М. Бабія, Ф. Панчука, О. Рожкова, А. Шевченка, В. Шпаківського; графіка О. Довбощука, Ю. Кізімова, О. Непорожнього, О. Шиніна, О. Янголя. У роботах митців поєднуються фігуративний і абстрактний методи творчості, полотна характеризуються експресивністю, динамікою, еkleктизмом образів та стилів.

У музеї «Українська народна ікона та декоративно-ужиткове мистецтво» представлена українська та подільська народні ікони й експонати декоративно-ужиткового мистецтва: жіночі та чоловічі сорочки, рушники, писанки, бубнівська кераміка (миски, глечики).

У меморіальному музеї Ф. Коновалюка презентовано 244 полотна видатного художника. Серед них – пейзажі, портрети, натюрморти, ілюстрації, мініатюри. Ф. З. Коновалюк продовжив традиції реалістичного живопису кінця XIX – початку XX ст. Твори художника, пройняті великою любов'ю до Поділля, України були не кон'юктурними в добу соціалістичного реалізму, що панував у мистецтві XX ст., тому митець не був визнаний за життя. Зацікавленість творчістю Ф. З. Коновалюка з'явилася вже після отримання Україною незалежності. Полотнам митця прита-

манні багатство колірної палітри, врівноваженість композиції, традиційність, ліризм, поетичність.

В експозиції зали скульптури – єдиній у Вінниці, представлені роботи різних жанрів – ескізи пам'ятників, портрети, історичні, символічні зображення, аніمالістичний жанр. Слід зазначити, що деякі скульптури з експозиції музею, які мають мистецьку цінність, не знайшли приtulку в музеях міста і не мали власного глядача. Дбаючи про збереження регіональної культурної спадщини, колектив КМПЦ ВНТУ сформував постійно діючу експозицію (Буяльська, 2012: 60).

В експозиційній залі відбуваються виставки робіт майстрів різних видів мистецтва, що сприяють ознайомленню із творчістю митців Вінниччини та інших регіонів України й орієнтації в сучасному художньому процесі.

Із початку функціонування виокремилися основні види діяльності музеїв КМПЦ ВНТУ – культурно-освітня, науково-дослідницька, експозиційна, фондова. Водночас варто зауважити, що оскільки вказані музеї є структурними підрозділами вищого закладу освіти, то діяльність цих установ має власну специфіку. На думку С. Муравської, «музей ЗВО – соціальна інституція, яка формується на базі вищої школи шляхом накопичення предметів, які використовувалися або продовжують використовуватися у навчальному та дослідницькому процесах; сприяли (сприяють) створенню надихаючого середовища для розвитку студентів; відображають історію та традиції закладу і використовуються під час церемоній; найрізноманітнішим чином популяризують ЗВО серед широкого кола громадськості» (Муравська, 2018: 29). Отже, головними завданнями музеїв КМПЦ ВНТУ є сприяння удосконаленню освітнього процесу університету: збагаченню і поглибленню художнього досвіду студентської молоді та залученню її до культурно-мистецьких цінностей, спонукання студентів до науково-дослідницької, пошукової, художньо-естетичної діяльності, вивчення і популяризація пам'яток історії та культури рідного краю. Музеї КМПЦ ВНТУ створюють в університеті творче середовище, що сприяє формуванню креативності, гнучкості мислення, здатності продукувати нові ідеї – навичок, якими має володіти сучасний фахівець.

Поруч із цим діяльність музеїв спрямована на різну цільову аудиторію – відвідувачами музейних зал є школярі, містяни та мешканці інших регіонів України. Важливе місце діяльність музеїв займає в профорієнтаційній роботі університету, ці установи постають сполучною ланкою між ВНТУ і широкою громадськістю. Це

сприяє привабливості університету для масової аудиторії й підвищує його конкурентоспроможність на ринку освітніх послуг. У цьому контексті С. Муравська влучно зазначає: «Університетська спадщина – це елемент, який неабияк підвищує привабливість, тим більше, що університет може бути не тільки об'єктом організації навчання та досліджень, але й цікавою туристичною пам'яткою» (Муравська, 2018: 195).

Важливе місце у роботі музеїв КМПЦ ВНТУ займають різні форми культурно-освітньої діяльності – екскурсії, лекції, ігри, майстер-класи та ін. Щорічно проводиться понад 450 екскурсій – серед них навчальних більше 200 (<http://ingpp.vntu.edu.ua/>). Екскурсії й лекції присвячені вивченню видів, жанрів, мови образотворчого мистецтва. Після оглядових і тематичних екскурсій студентам пропонується виконати творчу роботу на тему «Мистецтво Поділля». Під час написання роботи студентам необхідно обрати картину, яка привернула увагу, дослідити життєвий та творчий шлях художника й підібрати поезію до обраної картини або написати власні. Велику зацікавленість у студентів також викликають інтерактивні екскурсії, засновані на запитаннях і відповідях, що спонукають до комунікації викладачів, персоналу музеїв зі студентами.

Варто зазначити, що такі форми роботи музеїв КМПЦ ВНТУ реалізуються в руслі запровадження нового розуміння місії музею, згідно з яким сучасний музей є майданчиком для культурного діалогу і взаємодії між аудиторією і персоналом установи. У цьому контексті використовується метод медіації як одна з форм культурно-освітньої діяльності музею, що набув поширення у країнах Західної Європи у 1990-х рр., а в Україні ще залишається маловідомим. У широкому значенні поняття «медіація» застосовують для означення будь-якого виду діяльності з передачі інформації про мистецтво і пов'язані з ним феномени. У вузькому значенні «медіацію» розуміють як особливу інноваційну практику взаємодії з відвідувачем у музеї, що ґрунтується на активному діалозі й обміні думками (Ed. С. Mörsch et al., 2013). Опираючись на це трактування, зазначимо, що працівник музею постає медіатором, тобто посередником між музейними експонатами і студентською аудиторією. Завдання медіатора – не стільки надавати нові знання, скільки стимулювати діалог, обмін думками із відвідувачами музею, які сприятимуть самостійному осмисленню творів мистецтва. Взаємодія між медіатором і відвідувачами ґрунтується на знаннях і досвіді глядачів.

Однією із яскравих тенденцій у культурно-освітній діяльності музеїв КМПЦ ВНТУ є запровадження інтерактивних форм – ігри-квести, перформанси, учасниками яких є студенти, учні та мешканці міста. Це відповідає новому комунікаційному підходу, що сформувався у музеєзнавстві, згідно з яким відвідувач постає повноцінним учасником процесу комунікації, співрозмовником і партнером музею, а не пасивним отримувачем знань і вражень (Яковець, 2016: 281). Яскравим зразком запровадження подібних форм роботи музеїв є пізнавальні ігри-квести, спрямовані на пошук і виявлення музейних експонатів. Такі ігри дають змогу виявити інтелектуальний і дослідницький потенціал кожного учасника, а також спонукають взаємодіяти відвідувачів один з одним, розвивають навички командної роботи.

У музеях КМПЦ ВНТУ також відбуваються майстер-класи, де студенти знайомляться із різними жанрами декоративно-ужиткового мистецтва – вишивкою, писанкарством, оригамі, ліпленням керамічних виробів, плетінням з соломки та іншими і беруть участь у створенні предметів цього виду мистецтва. Це розвиває творчі здібності студентської молоді, сприяє розумінню мови і закономірностей мистецтва, залучає до найкращих надбань національної культури.

Активна виставкова діяльність музеїв КМПЦ ВНТУ відображає різні аспекти культурно-мистецького життя Вінниці, презентує здобутки відомих митців і дає змогу познайомитися із творами майстрів-початківців. Після завершення виставок митці дарують свої роботи музеям, що сприяє поповненню музейних колекцій новими експонатами. Упродовж 30 років функціонування КМПЦ ВНТУ проведено близько 250 виставок, де презентовано різні жанри образотворчого мистецтва (живопис, графіка, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво, художні фотографії тощо). Автори – майстри Вінниччини та інших регіонів України, переважно члени Національної спілки художників України та Національної спілки художників України. На кожній виставці, арт-презентації художників і майстрів подається інформація про митця та його творчість, аналізується стиль автора, характеризується конкретний напрям мистецтва. Це сприяє вивченню творчих здобутків митців Вінниччини, вчить розуміти мову мистецтва, збагачує духовність особистості.

Тут проводиться цілий ряд мистецьких проєктів, що характеризуються різноманітністю форм –

музичні вечори, виставки, творчі зустрічі, арт-медіа акції, присвячені творчості діячів національної та світової культури. У заходах беруть участь талановиті студенти, професійні митці. Концерти, творчі вечори, музично-літературні програми, викликають велику зацікавленість широкої аудиторії. За понад 30 років свого існування КМППЦ ВНТУ став вагомим культурним осередком, відомим не лише у Вінниці, а й в Україні.

Музеї КМППЦ ВНТУ є також майданчиком для міжкультурної взаємодії. Щорічно музейні установи відвідують у середньому від 9000 до 12000 осіб (Буяльська, 2012: 62). Серед них велика кількість іноземних студентів, представники з різних регіонів України, а також делегації з Франції, Англії, Польщі, Данії, Швеції, Румунії, Росії, Латвії, Португалії, Китаю тощо.

Сьогоднішній день зумовлює активне використання музеями КМППЦ ВНТУ сучасних комп'ютерних технологій у різних напрямках і видах своєї діяльності. Створено електронну базу музеїв, персонал музею готує до видання каталоги, пише наукові публікації. Функціонує інтернет-сайт Культурно-мистецького і просвітницького центру ВНТУ, де викладається інформація про наявні експозиції та музейні об'єкти (<http://ingpp.vntu.edu.ua/>). Активно використовуються можливості соціальних мереж (Facebook), де анонсується проведення різноманітних заходів і проєктів, відбувається зворотній зв'язок між відвідувачами та персоналом музеїв.

Важливим напрямом діяльності музеїв КМППЦ ВНТУ є їхня співпраця з іншими музейними установами, закладами освіти й культури, громадськими організаціями. Так, музеї КМППЦ ВНТУ активно комунікують із Національною спілкою художників України, Вінницьким обласним центром народної творчості, Вінницьким обласним художнім музеєм. Результатом співпраці музеїв КМППЦ ВНТУ із цими установами стало проведення персональних виставок митців (М. Бабія, Л. Гринюка, О. Довбошука, К. Жілінскайте, О. Назаренка, Ф. Панчука, І. Попенко, О. Рожкова, В. Шпаковського та інших), що привернули увагу широкої громадськості.

Висновки. Отже, музеї КМППЦ ВНТУ є важливим культурно-освітнім осередком, де здійснюється активна дослідницька, культурно-освітня, експозиційна, фондова робота. Особливостями діяльності музеїв КМППЦ ВНТУ є: активна співпраця з професійними митцями і аматорами-початківцями; застосування інтерактивних форм діяльності (інтерактивні екскурсії, ігри-квести, майстер-класи, перформанси); орієнтація на різну цільову аудиторію, що сприяє збільшенню відвідуваності музеїв та поширенню інформації про установи; профорієнтаційна робота, промоція університету серед масової аудиторії; співпраця із музеями міста, закладами освіти і культури, що сприяє популяризації музеїв КМППЦ ВНТУ серед широкої громадськості; популяризація українського мистецтва загалом і культури Поділля зокрема.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буяльська Т. Б. Роль і завдання художніх музеїв культурно-мистецького центру Вінницького національного технічного університету. *Університетські музеї: європейський досвід та українська практика* : збірник праць Міжнародної науково-практичної конференції (6–7 жовтня 2011 р., м. Київ). Ніжин : «Ферокол», 2012. С. 53–65.
2. Казанцева Л. В. Сучасний портрет українського вишівського музею – погляд Секції UMAC при ICOM України. *Університетські музеї: європейський досвід та українська практика* : збірник праць Міжнародної науково-практичної конференції (6–7 жовтня 2011 р., Київ). Ніжин : «Ферокол», 2012. С. 139–151.
3. Калиниченко И. В. Об усовершенствовании организационных и правовых основ деятельности музеев при высших учебных заведениях г. Харькова. *Університетські музеї: європейський досвід та українська практика* : збірник праць Міжнародної науково-практичної конференції (6–7 жовтня 2011 р., Київ). Ніжин: «Ферокол», 2012. С. 151–160.
4. Медведєва І. М. Організаційно-педагогічні засади діяльності музеїв у вищих технічних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Луганськ, 2009. 20 с.
5. Mörsch Ed. C., Fürstenberg S., Chrusciel A. Time for Cultural Mediation. *Online Publication*. 2013. URL: <http://www.kultur-vermittlung.ch/zeit-fuer-vermittlung/>
6. Муравська С. В. Музейні заклади у системі вищої освіти Західної України на тлі світових тенденцій. Львів : Манускрипт, 2018. 244 с.
7. Офіційний сайт Культурно-мистецького і просвітницького центру Вінницького національного технічного університету. URL: <http://ingpp.vntu.edu.ua/> (дата звернення: 19.12.2021).
8. Посохов С. Діяльність вишівських музеїв у контексті позашкільля. Музейна педагогіка в науковій освіті : монографія / ред. кол. : С. О. Довгий, О. М. Топузов, В. А. Бітаєв та ін. ; за наук. ред. С. О. Довгого. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2020. С. 210–250.
9. Прилуцький Г. Мистецтво бути лідером. *Державна справа*. № 7. 2006. С. 144–145.
10. Самойленко Л. Г. Місія університетського музею і його місце в структурі вищого навчального закладу та у музейній мережі міста (сторінки історії та сучасний стан). *Університетські музеї: європейський досвід та українська практика* : збірник праць Міжнародної науково-практичної конференції (6–7 жовтня 2011 р., м. Київ). Ніжин : «Ферокол», 2012. С. 338–360.

11. Sidletska T. Cultural Establishments and Art Educational Institutions in Vinnytsia Art and Cultural Environment on the Border of 20th and 21st centuries: collective monograph. *Innovative scientific researches: European development trends and regional aspect*. 3rd ed. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2020. P. 246-267. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2019-32-127-129>
12. Снагощенко В. В. Університетський музей: традиційний та інноваційний підходи в освітній діяльності. *Молодий вчений*. № 11(63). 2018. С. 702–705.
13. Яковець І. О. Художній музей XXI століття : монографія. Черкаси : Вид. Вовчок О., 2016. 464 с.

REFERENCES

1. Buialska T. B. Rol i завдання khudozhnikh muzeiv kulturno-mystetskoho tsentru Vinnytskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu [The role and tasks of art museums of the Centre of Art and Culture of Vinnytsia National Technical University]. *University museums: European experience and Ukrainian practice*: coll. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (October 6–7, 2011, Kyiv). Nizhyn: “Ferokol”, 2012. pp. 53–65 [in Ukrainian].
2. Kazantseva L. V. Suchasnyi portret ukrainskoho vyshivskoho muzeiu – pohliad Sektsii UMAC pry ICOM Ukrainy [Modern portrait of the Ukrainian University Museum view of the UMAC Section at ICOM Ukraine]. *University museums: European experience and Ukrainian practice*: coll. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (October 6–7, 2011, Kyiv). Nizhyn: “Ferokol”, 2012. pp. 139–151 [in Ukrainian].
3. Kalinichenko I. V. Ob usovereshenstvovanii organizatsionnyih i pravovyih osnov deyatelnosti muzeev pri vysshih uchebnyih zavedeniyah g. Harkova [On improving the organizational and legal foundations of the activities of museums at higher educational institutions in Kharkov]. *University museums: European experience and Ukrainian practice*: coll. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (October 6–7, 2011, Kyiv). Nizhyn: “Ferokol”, 2012. pp. 151–160 [in Russian].
4. Medvedieva I. M. Orhanizatsiino-pedahohichni zasady diialnosti muzeiv u vyshchyykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh [Organizational and pedagogical principles of museums in higher technical educational institutions]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.05. Luhansk, 2009. 20 p. [in Ukrainian].
5. Mörsch Ed. C., Fürstenberg S., Chrusciel A. Time for Cultural Mediation. *Online Publication*. 2013. URL: <http://www.kultur-vermittlung.ch/zeit-fuer-vermittlung/> [in English].
6. Muravska S. V. Muzeini zaklady u systemi vyshchoi osvity Zakhidnoi Ukrainy na tli svitovykh tendentsii [Museum institutions in the system of higher education of Western Ukraine against the background of world trends]. Lviv: Manuskrpyt, 2018. 244 p. [in Ukrainian].
7. Ofitsiynyi sait Kulturno-mystetskoho i prosvitnytskoho tsentru Vinnytskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu. URL: <http://ingpp.vntu.edu.ua/> [in Ukrainian].
8. Posokhov S. Diialnist vyshivskykh muzeiv u konteksti pozashkillia. Muzeina pedahohika v naukovi osviti [Activities of Vyshhove museums in the context of extracurricular activities. Museum pedagogy in scientific education]: monohrafiia / red. kol. S. O. Dovhyi, O. M. Topuzov, V. A. Bitaiiev ta in.; za nauk. red. S. O. Dovhoho. Kyiv: Natsionalnyi tsentr “Mala akademiia nauk Ukrainy”, 2020. pp. 210–250. [in Ukrainian].
9. Prylutskyi H. Mystetstvo buty liderom [Ability to be a leader]. *Derzhavna sprava*. №7. 2006. pp. 144–145. [in Ukrainian].
10. Samoilenko L. H. Misiia universytetskoho muzeiu i yoho mistse v strukturi vyshchoho navchalnogo zakladu ta u muzeinii merezhi mista (storinky istorii ta suchasnyi stan) [The mission of the University Museum and its place in the structure of the higher education institution and in the museum network of the city (pages of history and current state)]. *University museums: European experience and Ukrainian practice*: coll. Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (October 6–7, 2011, Kyiv). Nizhyn: “Ferokol”, 2012. pp. 338–360. [in Ukrainian].
11. Sidletska T. Cultural Establishments and Art Educational Institutions in Vinnytsia Art and Cultural Environment on the Border of 20th and 21st centuries: collective monograph. *Innovative scientific researches: European development trends and regional aspect*. 3rd ed. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2020. P. 246–267. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2019-32-127-129> [in Ukrainian].
12. Snahoshchenko V. V. Universytetskyi muzei: tradytsiynyi ta innovatsiynyi pidkhody v osvittii diialnosti [University Museum: traditional and innovative approaches in educational activities]. *Molodyi vchenyi*. № 11(63). 2018. pp. 702–705. [in Ukrainian].
13. Yakovets I. O. Khudozhnii muzei XXI stolittia [Art Museum of the XXI century]: monohrafiia. Cherkasy: Vyd. Vovchok O., 2016. 464 p. [in Ukrainian].